

Viešosios konsultacijos

„Pavaduotojų lyderystė: mokinių pasiekimų nacionalinių duomenų panaudojimas savivaldybėje“,

įvykusios 2021 m. spalio 19 d.,

MEDŽIAGA

Vytuolis Valūnas, Alytaus miesto savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyriaus vedėjas

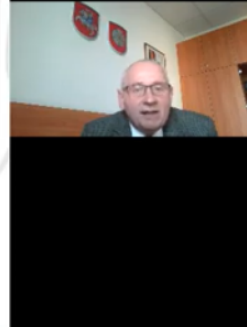
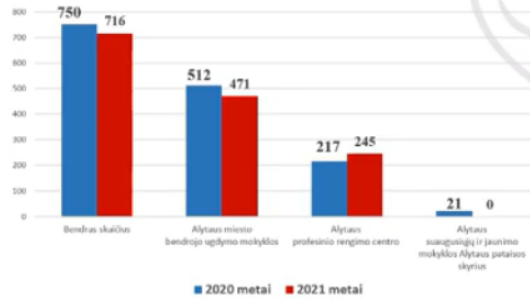
Matote mūsų savivaldybės duomenis.

Iš viso yra apie 9,5 tūkst. mokinių. Yra trys neformaliojo švietimo įstaigos.

Bendras mokinių, 2020 ir 2021 m. pasirinkusių laikyti brandos egzaminus, skaičius

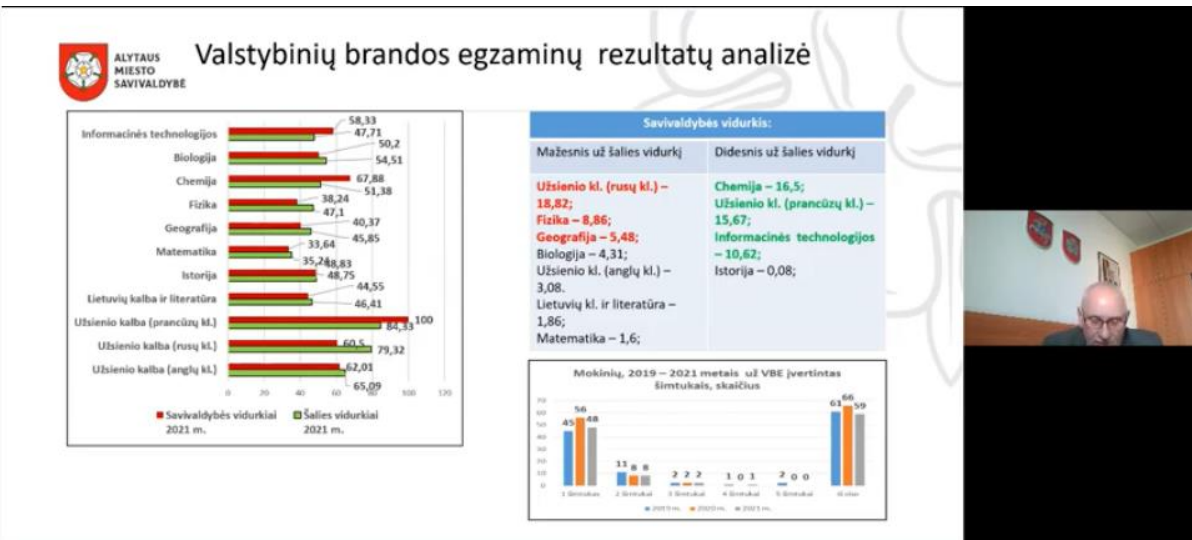
Toliau matote, kiek mokinių renkasi laikyti brandos egzaminus.

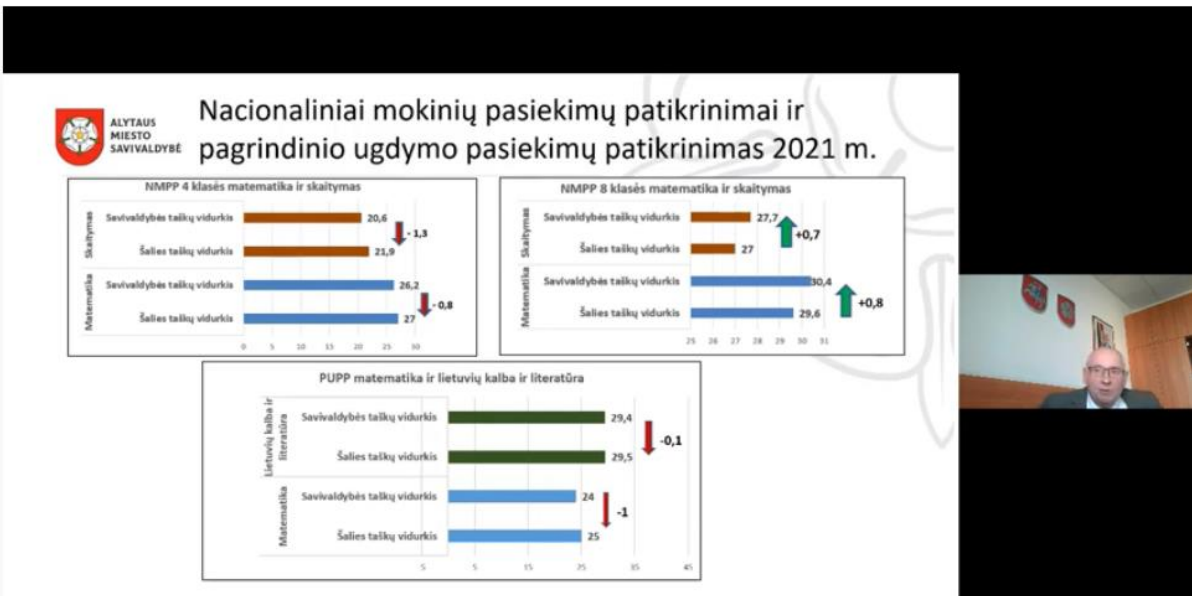
Valstybinių brandos egzaminų 2021 m. rezultatai

Gautus valstybinių brandos egzaminų rezultatus lyginame su šalies vidurkiu. Tam, kas yra prasčiau, skiriame ypatingą dėmesį.

Štai ši analizė viską aiškiai pasako apie kiekvieną mokomąjį dalyką. Ieškome priežasčių, kodėl yra žemiau nei šalies vidurkis, ir imamės konkrečių žingsnių.

Taip pat pasidarome pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo duomenų analizę. Rugsėjo mėn. pabaigoje vykusiame pasitarime tai detaliai aptarėme.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (54 straipsnis, 2 punktąs)
2021–2030 metų nacionalinis pažangos planas
Savivaldybės švietimo veiklos planavimas

ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS
2021 METŲ ŠVIETIMO VEIKLOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI, PRIEMONĖS IR RODIKLIAI

Strateginis tikslas - didinti švietimo įtrauktį ir veiksmingumą, siekiant atitikties asmenų ir visuomenės poreikiams		
Uždaviniai	Priemonės	Rodikliai
Pagerinti ugdymo rezultatus ir sumažinti jų atotrūkį	Eduten Playground platformos panaudojimas matematinių gebėjimų gerinamui Skirtingų pamokos metodų, įgalinančių visus mokinius, taikymas	Matematikai gebėjimai - Semiamosio pradinės mokyklos 2 ir 3 klasių mokinių pagreiis 25 %. Sumažėjęs atotrūkis tarp klasių mokinių pasiekimų Sumažėjęs skirtumas tarp mažausio Daikijos mokyklos klasių metinio įvertinimo vidurkių ir didžiausio klasių metinio įvertinimo vidurkių nuo 7,20 iki 7,60
Didinti švietimo įtrauktį ir prieinamumą, užtikrinti saugią aplinką kiekvienam asmeniui	Savivaldės ir kokybiškos švietimo pagalbos teikimas. Pamokų „At-Te-Mes“ organizavimas, mokinių socialinių įgūdžių ir geranoriškų tarpusavio santykių ugdymo veiklos Saugios, pasitikėjimo grįstos, aplinkos mokymuisi kūrimas	Specialiosios pagalbos teikiama visiems (100%) specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams Semiamosio pradinėje mokykloje kiekvienoje klasėje per metus vyksta ne mažiau kaip 34 pamokos Mokinių, dalyvaujančių socialinio emocinio ugdymo programose - 100 proc. Socialinio emocinio ugdymo pamokos kiekvienoje klasėje - viena kartą per savaitę Mokinių, per 2 mėnesius nepatyrusių patyčių, dalis - 82 proc. Viosose mokyklose veikia Patyčių dėžutės
	Neformaliojo vaikų švietimo pramonamas ir mokinių įtrauktis	90 proc. mokinių pasinaudoja neformaliojo vaikų švietimo galimybėmis Alytaus mieste ir šalia mokykloje; 70 proc. specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų, dalyvuoja neformaliojoje vaikų švietime

Pagal Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą Nacionalinį pažangos planą turime savivaldybės švietimo veiklos tikslus, uždavinius, priemones ir rodiklius. Tą, manau, daro visų savivaldybių administracijų švietimo padaliniai, ir mes įprastine tvarka darome. Tik visiems kartu planuojant, galima pasiekti norimą rezultatą.

Metinis švietimo įstaigų vadovų vertinimas

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. sausio 11 d. įsakymu Nr. V-48 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2018 m. kovo 27 d. įsakymo Nr. V-279 „Dėl valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų veiklos vertinimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“.

Nuostatų 9 punktąs. Nustatant metines veiklos užduotis švietimo įstaigos vadovui, ne mažiau kaip viena užduotis turi būti siejama su švietimo įstaigos veiklos kokybės pokyčiais (pvz., mokinių pasiekimais; paslaugas gavusiais ir pozityvų pokyčių patyrusiais švietimo pagalbos įstaigos klientais; ikimokyklinės įstaigos vaikų pažangos vertinimu, lankomumu ir pan.).

Tai susiję ir su švietimo įstaigų vadovų metiniu vertinimu.

Alytaus miesto savivaldybės tarybos sprendimas

Parengtas Alytaus miesto savivaldybės švietimo įstaigų bendradarbiavimo modelis, patvirtintas Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2019-01-30 sprendimu Nr. T-33 „Dėl Alytaus miesto savivaldybės švietimo įstaigų bendradarbiavimo modelio patvirtinimo“.

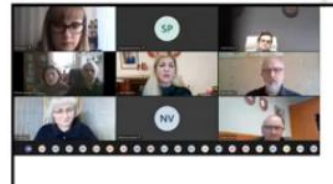
Tikslas – telkti Alytaus miesto švietimo bendruomenę kaitos procesams, pokyčių valdymo sinergijai, plečiant visų švietimo lygmenų lyderystę ir bendradarbiavimo kultūrą, užtikrinančią Alytaus miesto savivaldybės švietimo įstaigų bendradarbiavimo modelio įgyvendinimą mieste, mokinių mokymosi sėkmę ir tvarius švietimo kaitos procesus.

Parengtas Alytaus miesto švietimo įstaigų bendradarbiavimo modelis, patvirtintas tarybos. Jo tikslas – telkti švietimo įstaigas kaitos procesams.

Žingsniai link kiekvieno mokinio ugdymosi sėkmės

Matote, kas padaryta. Apie kiekvieną renginį būtų galima kalbėti ilgiau.

Žingsniai kiekvieno mokinio sėkmės link

Nacionaliniai mokinių pasiekimų rezultatai aptariami:

- ☐ Alytaus miesto savivaldybės švietimo biudžetinių ir viešųjų įstaigų direktorių ir Alytaus miesto savivaldybės administracijos švietimo ir sporto skyriaus darbuotojų pasitarimų metu

Dalijamasi gerąja patirtimi

- ☐ Alytaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose veikiančiose dalykų mokytojų metodinėse grupėse
- ☐ Alytaus miesto savivaldybės mokytojų metodinių būrelių renginiuose
- ☐ Mokymuose, seminaruose
- ☐ Konferencijose, forumuose

Nuotoliniai mokymai „Nuolatinio tobulinimo metodologija: pagrindiniai principai ir Olandijos mokyklų patirtys“ (2021 m. vasario 24 -25).

Kiekvieno vaiko sėkmę aptariame švietimo įstaigų direktorių ir Švietimo ir sporto skyriaus darbuotojų pasitarimuose, mokytojų metodinių grupių, kurios veikia mokyklose ir savivaldybės lygmeniu, pasitarimuose, įvairiuose mokymuose, seminaruose, konferencijose, forumuose.

Alytaus miesto savivaldybės biudžeto centralizuotos lėšos savarankiškomis savivaldybės funkcijoms vykdyti, skiriamos švietimo įstaigų darbuotojų kvalifikacijai tobulinti

Savivaldybė gali labai daug, jos rankose yra lėšos. Matote pinigus, kuriais disponuojame. Šiais metais yra 22,9 tūkst. Eur centralizuotų lėšų. Tai lėšos savivaldybės savarankiškosoms funkcijoms vykdyti. Jas galime panaudoti mokytojų kvalifikacijai tobulinti, t. y. padėti mokytojams ar mokytojų grupei arba atskiros mokyklos mokytojams tuo, ko jiems konkrečiai reikia. Taip pat padėti ir mokiniams.

ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖ Alytaus miesto savivaldybės tarybos sprendimas

Pasirašyta **2016 m. liepos 13 d.** bendradarbiavimo sutartis, kuriant ir įveiklinant gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, matematikos tyrimų ir eksperimentinės veiklos atviros prieigos centrą Alytaus apskrities teritorijoje

Alytaus kolegijoje **2021 m. spalio 26 d.** bus atidaromas Gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, matematikos tyrimų ir eksperimentinės veiklos atviros prieigos, a kitaip tariant – AK STEAM centras

STEAM ^{LT} Alytus

2022 m. planuojama

- Planuojama, kad STEAM centą aplankys AMS BUM 1587 (7-8 kl. ir -IV gim. kl.) mokiniai
- 19,6 tūkst. eur.

Savivaldybės Tarybos sprendimu pasirinkta STEAM krypties plėtra. Tai bus didelis žingsnis pirmyn.

ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖ Alytaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas

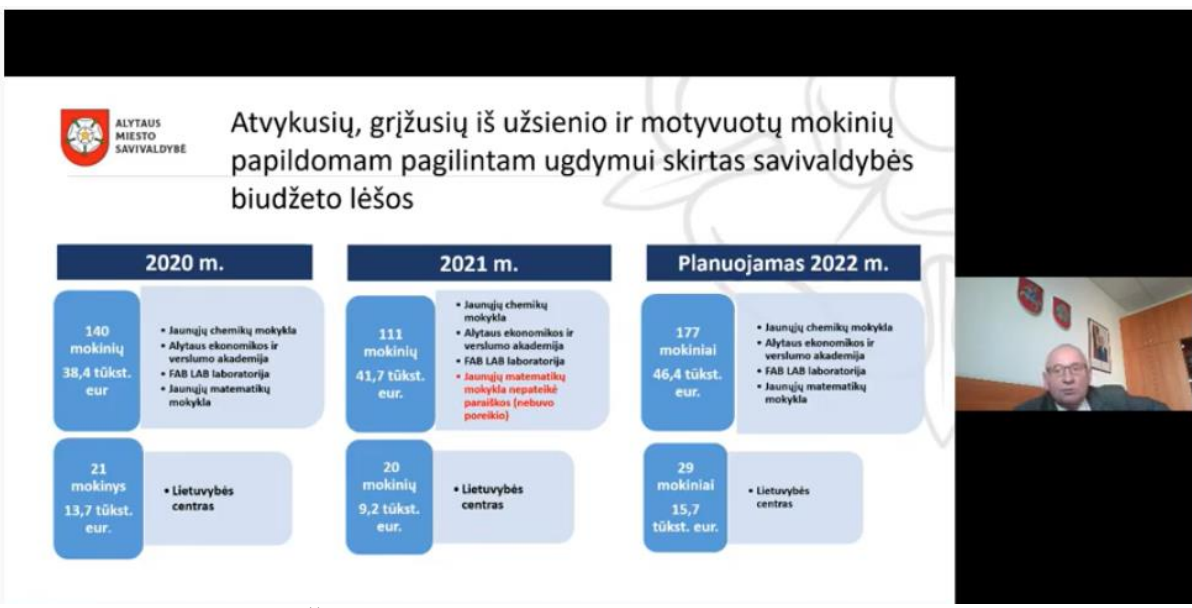
Alytaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. sausio 18 d įsakymu Nr. DV-45 patvirtintas Alytaus miesto savivaldybės švietimo programos priemonės Užtikrinti atvykusių, grįžusių iš užsienio ir motyvuotų mokinių papildomą pagilintą ugdymą lėšų naudojimo ir finansavimo tvarkos aprašas

- Jaunųjų chemikų mokykla
- Alytaus ekonomikos ir verslo akademija
- FAB LAB laboratorija
- Jaunųjų matematikų mokykla
- Lietuvybės centras

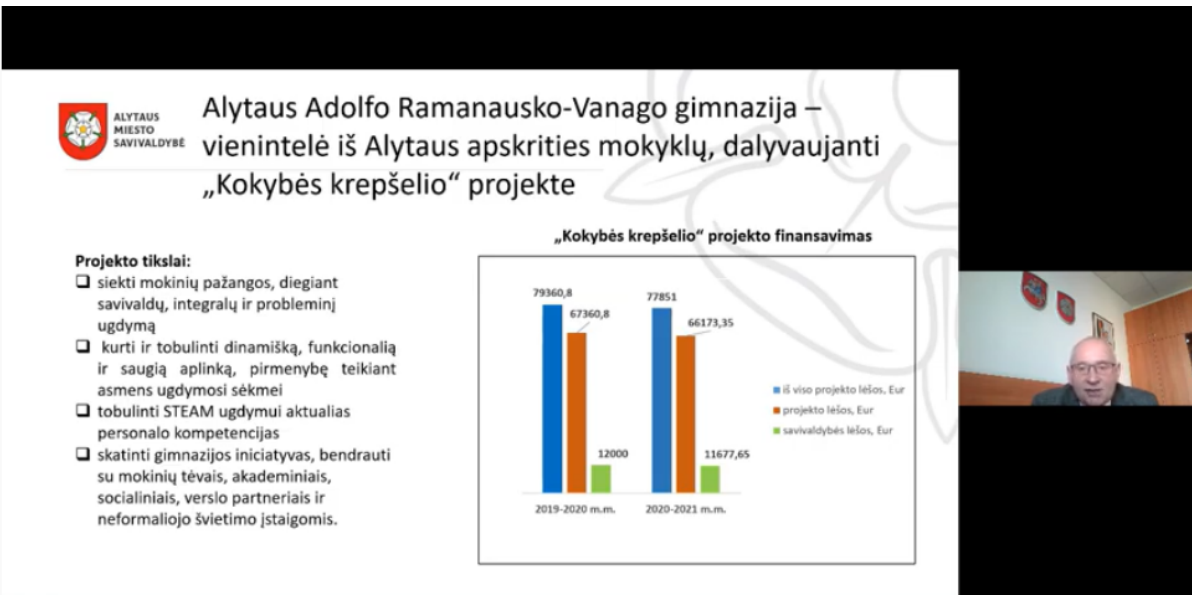

Atskiromis lėšomis finansuojame Jaunųjų chemikų mokyklą, Ekonomikos ir verslo akademiją ir kt.

Matote skiriamas lėšas. Šios priemonės ar dariniai veikia jau dirbančiose įstaigose, tačiau jų paslaugomis turi galimybę naudotis įvairių bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai.

Ministerijos nuomone, ši mokykla jau dabar gali būti vadinama Tūkstantmečio mokykla, nors jos projektas dar tik įsibėgėja.

Inžinerinis ugdymas bendradarbiaujant

Alytaus Senamiesčio pradinė mokykla, Alytaus Dzūkijos mokykla, Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija ir Alytaus profesinio rengimo centras 2020 m. rugpjūčio 31 d. pasirašė Kūrybinio mąstymo ir inžinerinės kompetencijos ugdymo jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį

Pasirašyta bendradarbiavimo sutartis tarp mokyklų. Savivaldybės turi galimybę daryti įtaką mokinių pasiekimų gerinimo procesams, reikia dirbti nuosekliai ir pagal planą, tada galime tikėtis puikių rezultatų. Švietimo bendruomenė diskutuoja dėl STEAM plėtros, po to savivaldybės politikams pateikiame savo siūlymus. Savivaldybės taryba priima sprendimą, atsižvelgdama į mūsų rekomendacijas.

Jolita Petkevičienė, Alytaus Senamiesčio pradinės mokyklos direktorė

Kaip nemažai metų dirbusi pavaduotoja ir kaip švietimo įstaigos vadovė, bendradarbiaudama su kitais vadovais, sau atsakiau: duomenys panaudojami tam, kad mokiniai patirtų mokymosi sėkmę. Išsirinkau vieną pavyzdį – veiklą, kurią pristatysiu ir kuri buvo sėkminga. Tai veikla, gimusi 2017–2018 m., bet ji tęsiasi ir 2020–2021 m.

Duomenys

Ką mes darome su žinojimu?

Mokinių pažangos stebėsena, fiksavimas yra naudingas tik tada, jei duomenys panaudojami mokymosi pagalbai teikti.

Mokymosi pagalbos teikimo priemonės efektyvios tik tuomet, kai atsakomybę už sėkmę prisiima tiek administracija, tiek mokytojai, tiek mokiniai ir jų tėvai.

Šiuo metu duomenų mokykloje turime daug. Daug svarbesnis žinojimas, o ką mes darome su šiuo žinojimu, pavyzdžiui, kad berniukų rezultatai yra žemesni negu mergaičių. Kokios

konkrečios priemonės yra susietos būtent su šiuo iššūkiu? Ką konkrečiai darome su kita problema, kuri išryškėja, analizuojant šiuos duomenis? Jei duomenų nepanaudojame švietimo pagalbos, ugdymo procesui koreguoti, tada tie duomenys tampa niekuo. Kiekvienais metais su mokyklos bendruomene pavyksta susitarti vis dėl konkretesnių priemonių. Dažnai priimamas sprendimas „tobulinti pamokos kokybę“. Bet, mano nuomone, tai „apie nieką“. Kaip pamatuosime, kiek ji pagerėjo?

Norėčiau grįžti į „Lyderių laikas 3“. Tai buvo sėkmingas projektas, nes apėmė visas švietimo įstaigas nuo priešmokyklinio ugdymo iki neformaliojo švietimo.

Dėl mokinių mokymosi sėkmės diskutavo visos grandys.

RENGIANT POKYČIO PROJEKTĄ REMTASI

Alytaus miesto plėtros metų strateginis planas	Alytaus miesto savivaldybės strateginis veiklos planas	Švietimo įstaigų įsivertinimo duomenys
Alytaus miesto švietimo metų veiklos ataskaitos	Kiekybinis tyrimas „Profesinio kapitalo raiška Alytaus miesto savivaldybėje“	Alytaus miesto švietimo įstaigų išorinio vertinimo ataskaitos
Nacionalinių mokinių pasiekimų patikrinimo rezultatai	Pagrindinio ugdymo pasiekimų, brandos egzaminų rezultatai	Struktūruoti pokalbiai su suinteresuotų šalių atstovais

5

Pirmą kartą visi drauge analizavome tiek daug dokumentų: nuo Alytaus miesto strateginio plano iki nacionalinių dokumentų, taip pat brandos egzaminų pasiekimų rezultatus nacionaliniu, savivaldybės ir savo mokyklos lygmenimis. Duomenų analizė buvo labai gili. Sėkminga buvo tai, jog ieškojome priežasčių, į ką turėtume susitelkti, kad pagerėtų matematikos, lietuvių kalbos, gamtos mokslų pasiekimai. Po to priėmėme sprendimą, kad Alytaus mieste turėtume labiau skatinti skirtingų mokyklų bendradarbiavimą, kad, mokiniui pereinant iš vienos mokyklos į kitą, visi kalbėtume panašia „kalba“.

Lyderių laikas 3

Alytaus miesto švietimo bendruomenė

- gaudama profesinę pagalbą, rengė ir įgyvendino į besimokančiųjų mokymosi sėkmę orientuotą projektą „Bendradarbiavimo modelio kūrimas ir įgyvendinimas mokinių mokymosi sėkmei Alytaus mieste“

5 klasės mokytojai turi būti labai aišku, koks ateina ketvirtokas iš pradinės mokyklos, ką turėtų mokėti, ką turėtų mokėti 10 klasės mokinys, ateinantis į gimnaziją. Ėmėmės iššūkio sudėlioti bendradarbiavimo modelį ir šį modelį išbandyti, analizuojant ir siekiant pagerinti mokinių mokymosi mokytis kompetenciją. Manėme, jei stiprės ši mokinių kompetencija, tai

gerės ir jų akademiniai pasiekimai.

Alytaus miesto savivaldybės pokyčio projekto paskirtis

- Bendradarbiavimo modelis**
  - Sukurti bendradarbiavimo modelį, telkiantį Alytaus miesto švietimo bendruomenę mokymosi pasiekimų gerinimui.
- Mokėjimo mokyti kompetencijos tobulinimas**
  - Remiantis sukurtu bendradarbiavimo modeliu generuoti ir įgyvendinti praktines idėjas mokymosi kompetencijos ugdymui kiekvienoje projekte dalyvaujančioje švietimo įstaigoje.

7

Buvo daug mokymų, stažavomės tiek užsienio šalyse, tiek Lietuvoje.

RENGIANT POKYČIO PROJEKTĄ REMTASI

- Stažuotės užsienyje**
  - Lenkija
  - Vokietija
  - Estija
  - Suomija
  - Čekija
- Stažuotės temos**
  - Bendradarbiavimas
  - Mokėjimo mokyti kompetencijos ugdymas
- Stažuotės Lietuvoje**
  - Prienų rajono savivaldybė
  - Šiaulių miesto savivaldybė
  - Panėvėžio miesto savivaldybė

9

Noriu pažymėti, kad stažuotės kitose Lietuvos savivaldybėse buvo netgi prasmingesnės už stažuotes Estijoje, Suomijoje ar Vokietijoje. Lietuvos mokyklose galime pasisemti labai daug patirties ir ją pritaikyti savo mokyklos kasdiniame darbe.

LYDERYSTĖS RENGINIAI

Mokėjimo mokytiis ugdymo metodika, įsivertinimo metodų taikymas ikimokykliniame amžiuje

IKT taikymas. Šiuolaikinė pamoka, grįžtamojo ryšio teikimas. aplinkų pritaikymas aktyviam mokymuisi

Efektyvūs metodai mokymosi mokytiis kompetencijai tobulinti

Mokinių individualios pažangos stebėjimas, fiksavimas, skatinimas

Emocinio intelekto sąsajos su mokinių pasiekimų gerinimu

Mokyklų bendruomenių bendradarbiavimas siekiant gerinti mokinių pasiekimus, bendruomenių telkimas pokyčiams

10

LYDERYSTĖS RENGINIAI

Partnerystių kūrimas ir stiprinimas mokinių mokymosi sėkmei

Naujų mokslo metų veiklų kryptis – bendri siekiais, bendri darbai

Noriu į mokyklą

Duomenimis grįsta vadyba

Geresnės mokymosi kokybės link - tėvai kaip ugdymo partneriai

Kaip įgalinti ir įsigalinti, kad geros idėjos virstų veiksmais ir rezultatais

11

Kartu buvo daug mokymų bendradarbiavimo ir mokėjimo mokytiis temomis, taip pat kitomis su jomis susijusiomis temomis. Šiuose renginiuose buvo kviestos dalyvauti visos Alytaus miesto švietimo įstaigos. Diskutavome, kaip šios veiklos reiškiasi mokykloje, kokią įtaką daro mokinių mokymuisi ir gebėjimui mokytiis.

Sėkmės raktas

Tarpiniai įsivertinimas ir veiklų koregavimas

Atsakomybės pasidalinimas

Aiškūs rodikliai ir žingsniai

12

Alytus

Mes, kaip viso Alytaus miesto komanda ir kiekvienos dalyvavusios projekte švietimo įstaigos komanda, iš duomenų gausos išskyrėme svarbiausius duomenis ir svarbiausius rodiklius, kurie atskleistų, ko norime pasiekti po 2–3 metų ir kas sudarytų šios mūsų veiklos kokybę. Pasidalijome atsakomybe – savivaldybė, mokyklų vadovai, mokytojai, mokiniai, jų tėvai. Analizavome tarpinius įsivertinimus ir koregavome veiklas.

Alytaus miesto savivaldybės pokyčio projekto rezultatas

Bendradarbiavimo modelis

- Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2019 m. sausio 30 d. sprendimu Nr. T-33 patvirtintas Alytaus miesto savivaldybės švietimo įstaigų bendradarbiavimo modelis.

13

Alytus

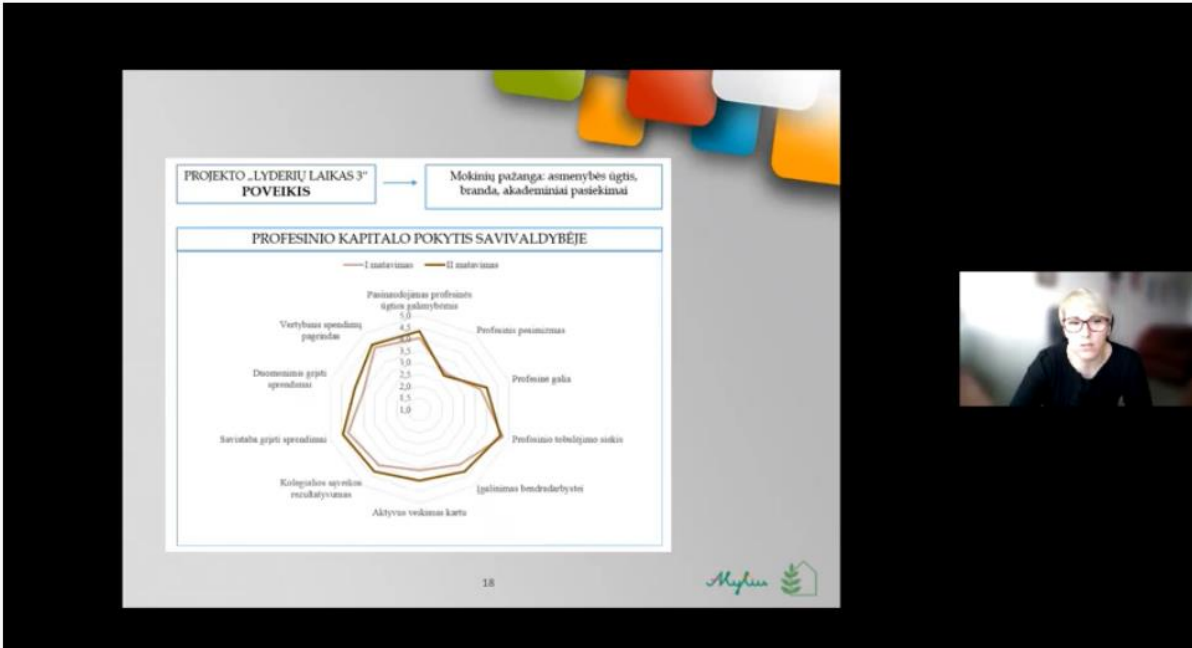
Bendradarbiavimo modelis buvo patvirtintas savivaldybės tarybos. Planuodami ir derindami savo veiklas su visomis savivaldybės mokyklomis, remiamės šiuo modeliu.

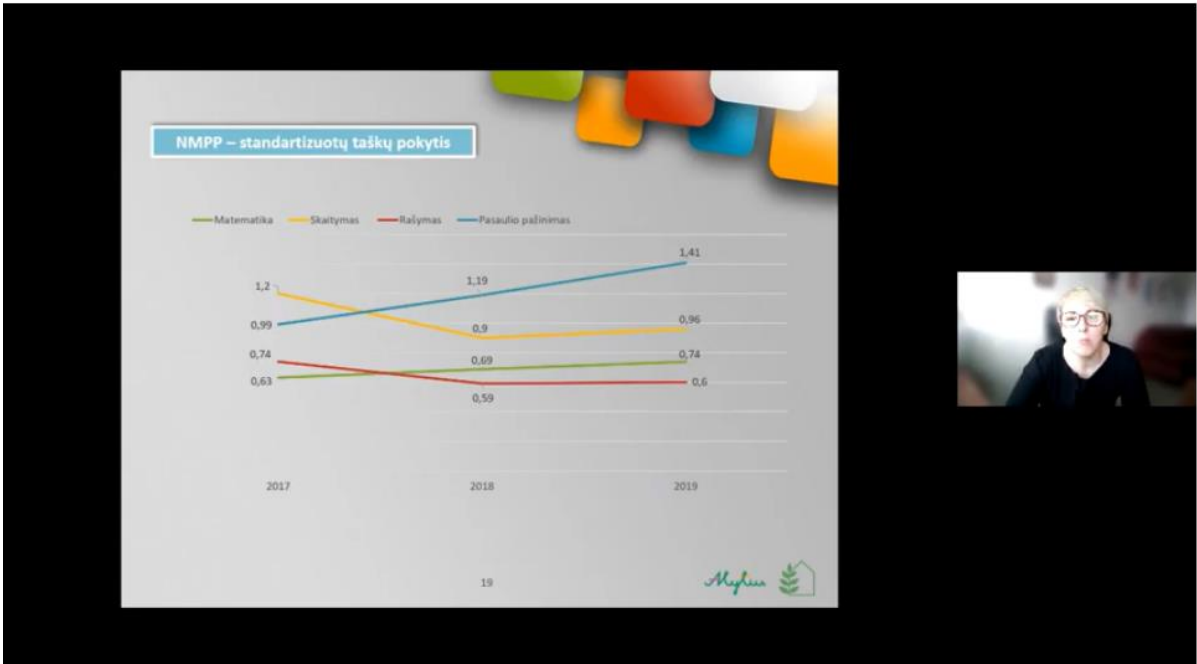
Šis „ratas“ iliustruoja bendrus miesto švietimo prioritetus. Kiekviena mokykla, mąstydamą apie savo rodiklius, strateginius tikslus ir uždavinius, galvoja, kokios priemonės bus orientuotos ir į miesto švietimo prioritetus. Po šio projekto atsirado miesto švietimo įstaigų metodinės dienos. Vieną dieną per metus visi Alytaus miesto švietimiečiai mokosi kartu, mokosi vieni iš kitų tais metais aktualia tema, kuri susijusi su švietimo prioritetais.

Profesinio kapitalo rodiklis	Visiškai sutinku	
	Planuota	Rezultatas
Aš visada išsiskau savo nuomonę kolegoms apie jų profesinę veiklą	22,3	28,4
Aš skatinu kolegas kartu bandyti mokinių mokymąsi gerinančius metodus	35,3	54,5
Mokytojų darbotvarkėje yra numatytas konkretus laikas, skirtas mokinių pasiekimų aptarimui kartu su kolegomis	38,6	54,7
Savo sprendimus dėl mokinių ugdymo reguliariai derinu su kolegomis	16,0	30
Man sudarytos sąlygos stebėti kitų kolegų pamokas	42,0	42,6
Bendradarbiaudamas su savo mokyklos kolegomis aš tikrai pagerinau mokinių mokymąsi pasiekimus	30,0	31,0
Siekdamas pagerinti savo ir kitų darbą, aš aktyviai bendradarbiauju su kolegomis iš kitų mokyklų	37,5	38,5
Į mūsų su kolegomis darbinis susitikimus sistemingai įsitraukia ir direktorius.	60,0	87,0
Bendrai sutartos mokyklos vertybės man yra labai svarbios priimant profesinius sprendimus pamokoje	80,0	100,0
Aš esu tikras, kad aš galėčiau būti kitų kolegų mentoriumi	23,8	34,3
Pamokoje taikomas ugdymo strategijas nuolat atnaujinu atsižvelgdamas į edukologijos mokslo ir praktikos naujoves	47,0	55,0
Man yra „jaugę į kraują“ stebėti ir vertinti tai, ką aš darau pamokoje	60,0	60,0
Bendradarbiaudamas su savo mokyklos kolegomis aš tikrai pagerinu savo darbą pamokoje	60,0	84,0

Didžiausi pokyčiai, įvykę per 2–3 metus, yra paryškinti. Didžiausiais pokytis – daug aktyvesnis mokytojų bendradarbiavimas ne tik pačios mokyklos viduje, bet ir su kitų mokyklų mokytojais. Tos metodinės dienos, kuriose mokytojai dalijasi patirtimi su kitų mokyklų atstovais, mokytojų vertinamos labai teigiamai, nes kalbama apie praktinius dalykus.

Matome „voratinklį“, kuris didėja. Tai rodo, kad mokytojų profesinis kapitalas gerokai ūgtelėjo. O kaip tai siejasi su mokinių pasiekimais?

Matome, kad ir mokinių pasiekimai ūgtelėjo. Tai rodo, kad pokyčių kelias per trejus metus buvo sėkmingas. Ir klausimas – koks bus projekto tvarumo užtikrinimas?

Diskutavome ir sutarėme, kad toliau stiprinsime mokinių inžinerinę ir kūrybiškumo kompetenciją. Ir vėl tam telkiame skirtingų grandžių atstovus – pradedame nuo mažiausių ir žingsniuojame bendradarbiavimo keliu pačių vyriausių link. Bendradarbiavimas, siekiant mokinių mokymosi sėkmės, yra labai svarbus. Jei dalysimės vieni su kitais, tai labai praturtėsime.

Dr. Gitana Notrimaitė-Muzikevičienė, Nacionalinės švietimo agentūros Stebėsenos ir vertinimo departamento Pasiekimų patikrinimo užduočių skyriaus vedėja

Kalbėsiu apie mokinių darbų vertinimo moderavimą. Tai gana nauja veikla, nors dalį šios veiklos darbų darydavome kasmet, esant galimybei.

Apibendrinamųjų pasiekimų vertinimo būdai funkcijos atlikimo perspektyva	
IŠORINIS (centralizuotas) VBE	užduotys parengtos centralizuotai (NŠA) vykdymas centralizuotas (savivaldybės) vertinimas centralizuotas
MIŠRUS (A) MBE	užduotys parengtos centralizuotai (NŠA) vykdymas centralizuotas (savivaldybė) vertinimas centralizuotas (savivaldybė)
MIŠRUS (B) NMPP PUPP	užduotys parengtos centralizuotai (NŠA) vykdymas decentralizuotas (mokykla) vertinimas decentralizuotas (mokykla)
VIDINIS (decentralizuotas) ?	užduotys parengtos decentralizuotai (mokykla) vykdymas decentralizuotas (mokykla) vertinimas decentralizuotas (mokykla)

Kalbama, kad turėtume labiau pasitikėti mokytojais. Ta linkme ir einame. Šiuo metu turime keletą apibendrinamojo vertinimo būdų. Didžiausia priešprieša yra tarp centralizuoto išorinio ir decentralizuoto vidinio mokinių pasiekimų vertinimų. Centralizuoto išorinio vertinimo pavyzdys – valstybiniai brandos egzaminai, kurių vertinimas yra patikimas, užduotys parengtos centralizuotai ir jų vertinimas vyksta taip pat centralizuotai. Turime mokyklinį brandos egzaminą, kurio užduotys yra parengtos centralizuotai, o vykdymas ir vertinimas organizuojamas savivaldybėje. Dar kitokia situacija yra su nacionaliniais mokinių pasiekimų patikrinimais ir pagrindinio ugdymo mokinių pasiekimų patikrinimais. Jų užduotys parengtos centralizuotai, bet atliekamos ir vertinamos mokyklose. Problema ta, kad yra nemenkas atotrūkis tarp to, kokie yra mokinių rezultatai per išorinį mokinių pasiekimų patikrinimą ir to, kas gaunama decentralizuotu mokinių pasiekimų patikrinimu mokykloje. Tikslas turėtų būti vienas – kad mokyklos įvertinimas kiek galima labiau sutaptų su išoriniu ekspertų įvertinimu.

Tarptautinė patirtis (baigiamasis koncentras)

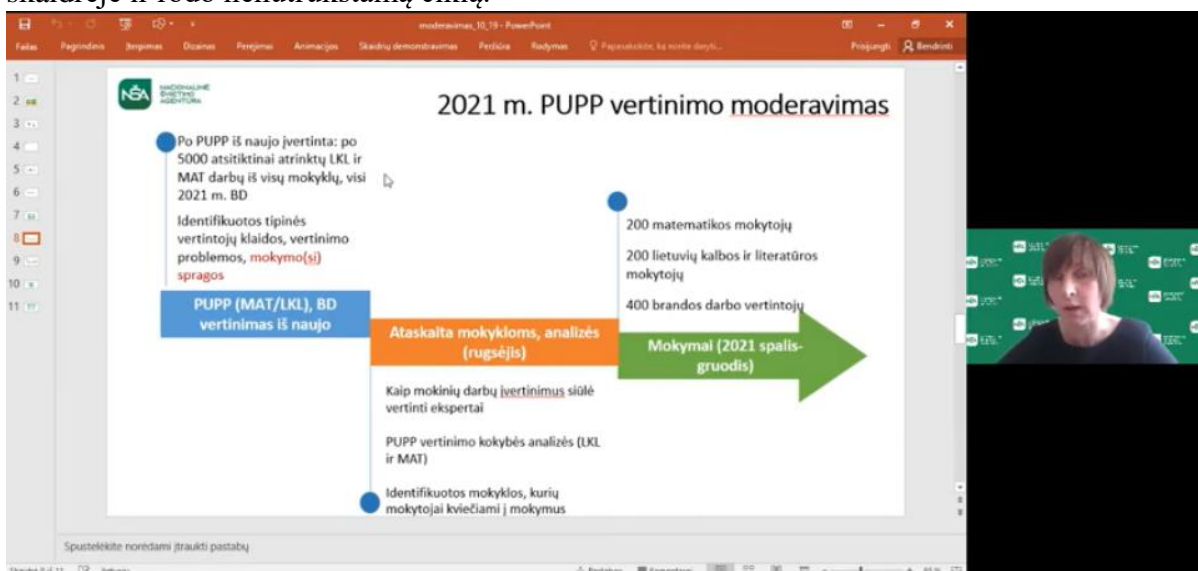
VIDINIS VERTINIMAS
Norvegija

IŠORINIS VERTINIMAS
Velsas, Airija

Pavyzdžiui, Norvegijoje vyrauja vidinis vertinimas ir visiškai pasitikima mokyklose atliekamu mokinių pasiekimų vertinimu. Tiesa, norvegai sako, kad jie prie to ėjo daugiau kaip 20 metų ir neteigia, jog „yra tobuli“. Pasak norvegų, svarbiausia yra mokytojas, atliekantis dvi funkcijas – mokytojo ir vertintojo. Mokytojas turi būti maksimaliai raštingas ir dalykine, ir vertinimo prasme. Vertinimo kompetencija yra dalykinės kompetencijos dalis. Ne visi mokytojai renkasi tuos pačius vertinimo įrankius. Vieni renkasi labai detalų žiūrėjimą į mokinio darbą, yra labai griežti. Kiti renkasi liberalesnį vertinimą ir patys galbūt yra liberalesni. Vertinimo įrankius turime suvienodinti. Mokinių darbų vertinimo moderavimas ir yra galimybė tą užtikrinti mokyklos, savivaldybės ir visos šalies mastu. Moderavimas – tai veiksmų seka, leidžianti užtikrinti vertinimo patikimumą.

Įvykus vertinimo standartizavimui, susitarus, ką reiškia vienas ar kitas vertinimo kriterijus, prasideda vertinimas. Vykstant vertinimui, vyksta darbų atranka. Vienose šalyse atrenkami visi tos mokyklos mokinių darbai, kitose dirbama savivaldybės lygmeniu, kitur atsirenkamas tam tikras visų mokyklų mokinių darbų procentas. Taigi, vykstant vertinimui, paraleliai mokinių darbai vertinami iš naujo. Surenkama informacija apie vertinimą iš naujo ir priimami galutiniai sprendimai. Kas priims tuos galutinius sprendimus, – dėl to gali būti ginčijamasi. Dažniausiai tai padaro išorinio vertinimo ekspertai, nebe tos mokyklos, kurios mokinio darbas vertinamas, mokytojai. Lietuvoje šiuo požiūriu turime įvairios praktikos. Po to parengiamos vertinimo ataskaitos, jos paskelbiamos mokykloms, identifikuojamos vertinimo problemos, jos sprendžiamos ir kitais metais pradedamas naujas vertinimo ciklas. „Kvadratiniai“ skaidrėje ir rodo nenutrūkstamą ciklą.

2021 m. atsirikome po 5 000 matematikos ir lietuvių kalbos mokinių darbų ir įvertinome iš naujo. Buvo identifikuotos tipinės vertinimo klaidos, matematikos atveju netgi tam tikros ugdymosi spragos. Rugsėjo mėnesį mokykloms buvo išsiųstos analizės apie tai, kaip atrinktus

darbus būtų vertinę ekspertai, taip pat PUPP vertinimo kokybės analizės (lietuvių kalbos ir matematikos PUPP ir VBE). Taip pat identifikuotos mokyklos, kurių mokytojai kviečiami į vertinimo mokymus. Pirmas mokymų srautas jau įvyko. Juose dalyvavo 200 matematikos mokytojų, 200 lituanistų ir 400 būsimų brandos darbų vertintojų.

Ką atradome, vertindami darbus iš naujo? Yra kuo pasidžiaugti, bet yra ir kur pasitempti. 52 proc. lietuvių kalbos teksto kūrimo darbų įvertinimų sutapo arba skyrėsi 1 tašku. Tai yra neblogai, nes teksto kūrimo vertinimas reikalauja labai daug susitarimų. 48 proc. šių darbų įvertinimai skyrėsi daugiau kaip 1 tašku. Buvo darbų, kurių įvertinimas būtų sumažintas net 26 taškais, ir buvo darbų, kurių įvertinimas būtų padidintas 16 taškų. Vertinimų svyravimų amplitudė yra didelė. Matematikos įvertinimuose daug didesnė įvertinimų dalis sutapo. Matematikos ekspertai sako, kad tai jų susitarimų prieš vertinimą ir po to vaisius. Brandos darbų daugiau nei $\frac{3}{4}$ įvertinimų sutampa. Bet darbų, gavusių devintukus ir ypač dešimtukus, įvertinimai skiriasi, ir besiskiriančių įvertinimų yra daugiau negu 40 proc. Skirtumas – 1 ar 2 balai.

Šiais metais „užsukome“ moderavimo ratą, o kaip seksis ateityje, priklausys ir nuo savivaldybių palaikymo. Įvertinti mokinių darbus iš naujo – tai tik vienas žingsnis. Kitas,

svarbesnis žingsnis yra kažką daryti su tuo žinojimu, su gautais duomenimis. O eiti reikėtų prie tikslinių mokymų. Dabar tokius mokymus vykdomė mes, bet neturime nei tiek galimybių, nei kompetencijų, kad galėtume šias paslaugas suteikti kiekvienai savivaldybei. Jei savivaldybė padėtų savo mokyklų mokytojams vertinimo prasme tapti raštingesniems, tai mokinių pasiekimų rezultatai būtų geresni.

Dr. Asta Ranonytė, Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus pavaduotoja

Alytus „pūstelėjo“ gerą energiją ir ji pasiekė Vilnių. Gerai, kad gerb. Vytuolis į duomenis pasižiūrėjo kaip į pradžia, kaip į duomenų analizę ir pasilyginimą, bet tuo emociniu pasilyginimu nebaigiate, pereinate prie planavimo ir priemonių. Itin svarbu matuoti, ar mano pasirinkimas buvo teisingas. Dar labai gerai, kad prognozuojate pokyčius ir keliate prielaidas – tai rodo aukštą pilotą ir vadybos prasme, ir duomenų analitikos požiūriu. Tačiau savivaldybės yra labai skirtingos. Mūsų retorikoje neturėtų būti tokio įsivaizdavimo, jog nacionaliniu lygmeniu bus pateiktas vienas sakiny, kuris nurodys, ką daryti su duomenimis ir kaip pasiekti rezultatą. Tokio universalaus recepto nėra. Gerai, kad duomenis analizuojate ir su mokyklos vadovais, ir su išoriniais partneriais. Tik rūpėtų klausti, ar tai panaudojama vadovų metinėms užduotims formuluoti. Ar tai tampa rodikliais iš savivaldybės perspektyvos? Svarbu, jog yra sprendimų priėmimo mechanizmas. Negalime spręsti, ar jis geras, ar blogas, svarbu, ar jums jis yra tinkamas ir ar juo naudojate. Neturime įgaliojimo ir viršenybės pasakyti, ką ir kaip turėtume daryti. Bet bendradarbiavimas ir bendruomenės telkimas per „ką turiu?“, „ką noriu pakeisti?“ ir „kokiomis veiklomis tai darau?“ – tai gera praktika. Apie tai reikėtų kalbėti su atskiromis mokyklomis – sėkmės elementais. Galbūt ne visos tokios yra. Gal vienos mokyklos ne tokie PUPP pasiekimai, kitos – yra kritę kurio nors dalyko pasiekimai. Mūsų siūlymas – nesudėti visų mokyklų tipų, visų mokomųjų dalykų į viena. Nes kai kalbame apskritai, gali „išsibėgioti“ pačios svarbiausios žinutės ir galime nepasiekti to taikinio, kurio norėtume. Atrodo, kad planuojant reikėtų skaidyti. Reikia skirtingos prieigos ir prie mokyklų, ir prie vadovų, ir prie duomenų „išpakavimo“: ir kad būtų pristatyti, ir kad būtų „įdarbinti“. Turime susikirtimų su labai skirtingomis tikslinėmis grupėmis. Viena iš jų – švietimo centrai. Ne kartą kėlėme klausimą, kodėl metodinės grupės yra „neįdarbinamos“. Kvieskite visus švietimo centrus, kad parodytumėte, kaip įdarbinote metodines grupes ir kokią pridėtinę vertę jos jums kūrė.

Svarstyti klausimas: kas turėtų būti duomenų „išpakavimo“ ir informavimo taikiniai. Ar savivaldybės administracijos darbuotojai? Ar švietimo centrai? Kas turi „minkštąsias galias“? Autoritetą? Ilgalikį matymą ir gali brėžti prioritetus? Norime duomenis matyti kaip savo kasdieninę duoną, ypač artėjant Tūkstantmečio mokyklų projektui. Yra numatyta, kokioms veiklos sritims yra teikiamas prioritetas. Nėra pasakyta, kad bus siekiama „pagerinti matematikos rezultatus“, nes tai būtų per mažos apimties rezultatas. Turėtume vengti tokių abstrakčių frazių, kaip „daryti pažangą“, „pagerinti rezultatus“, nes, pavyzdžiui, matematika yra daugiasluoksni. Pasakyti, kad „nemoku matematikos“ reiškia nieko nepasakyti, nes spragos yra konkrečioje srityje. Tūkstantmečio mokyklų projekte yra STEAM, lyderystė, įtraukusis ugdymas ir kultūrinės veiklos sritis. Savivaldybės mastu bus galima inicijuoti paraiškų teikimą, gauti papildomą finansavimą ir užsibrėžti, kokias ambicijas sieks įgyvendinti savivaldybė tinklaveikos kūrimo tikslais. Jei savivaldybė turės ambicingą tikslą kad ir lyderystės kompetencijai ugdyti, siūlytina pasiimti duomenis ir ne vien pasiekimų patikrinimo duomenis. Jų vediniai, ką pristatė ir Gitana, yra daug vertesni. Galime pasimatuoti,

kur esame pagal vertinimo kokybę. Taip pat ir pagal įsivertinimo bei mokyklos išorinio vertinimo duomenis. Todėl gerinkime duomenų „skaitymo“ ir naudojimo gebėjimus. Laikykime tai savo darbo higiena. Kalbėkime ne tik apie tai, ko norime ar kaip galvojame, arba ką matome kitose šalyse arba savame krašte, bet ką „sako“ duomenys. Kur yra stipriosios pusės, o ką reikėtų tobulinti?

Dėl skirtingų mokinių laidų lyginimo. Jeigu norima daryti tam tikrų tendencijų apibendrinimus, reikėtų lyginti bent 4–5 metų trukmės mokinių pasiekimus. Nes gali būti tokie veiksniai, kaip COVID dveji metai, ar tam tikra populiacija, iššūkių metai, gali būti mokytojų kaita ar programų kaita, ir visa tai daro poveikį. Galima atsakyti taip: jūs geriausiai žinote, kodėl yra augimas arba kritimas. Norėtume, kad kalbėdamiesi turėtumėte savo argumentus.

Dr. Vida Kazragytė, Nacionalinės švietimo agentūros Mokyklų veiklos plėtros skyriaus metodininkė

Tęsiu naujausio EBPO tyrimo apie dešimties ir penkiolikos metų mokinių socialinių ir emocinių įgūdžių tyrimo rezultatų pristatymą. Šio tyrimo ataskaita anglų kalba yra pasirodžiusi leidiniu, PDF formatu, ir ji bus paskelbta Nacionalinės švietimo agentūros interneto svetainės Mokyklų veiklos plėtros skyriaus tinklalapyje.

Šiame savo pranešime remsiuosi Andreas Šleicher mintimis ir jo parengtomis skaidrėmis, kurias jis naudojo rugsėjo 7 d., rezultatų pristatymo metu. Socialiniai ir emociniai įgūdžiai pagal EBPO apima emocijų valdymą, savęs suvokimą, bendravimą su kitais ir skiriasi nuo kognityvinių įgūdžių, susijusių su informacijos apdorojimu. Socialiniai ir emociniai įgūdžiai – tai smalsumas, empatija, atkaklumas, tvirtumas, tolerancija, bendradarbiavimas, atsakingumas, savikontrolė, socialumas, atsparumas stresui, emocijų valdymas. Išvardijau 11, bet EBPO tokių įvardijimų vartoja 15. Toks įvairus socialinių ir emocinių įgūdžių rinkinys stovi „už“ akademinį mokymosi pasiekimų. Todėl reikalingas holistinis požiūris: būtina plėtoti ir kognityvinius, ir nekognityvinius įgūdžius, nes visi jie padeda mokiniams atskleisti savo potencialą.

Praėjusį kartą kalbėjau, jog nustatyta, kad dešimtmečių socialiniai ir emociniai įgūdžiai yra aukštesni negu penkiolikmečių, tai reiškia, kad įžengę į geroką paauglystę, mokiniai praranda tai, ką yra turėję jaunesniame amžiuje. Mergaičių socialiniai ir emociniai įgūdžiai sumažėja labiau negu berniukų. Ypač krenta visų mokinių pasitikėjimas, optimizmas, energingumas. Vadinasi, šių įgūdžių palaikymui reikia savitų būdų, savitos veiklos.

Taip pat nustatyta, kad mokiniai, kurių aukštesnis ekonominis ir socialinis statusas, turi aukštesnius beveik visus socialinius ir emocinius įgūdžius, išskyrus toleranciją ir tvirtumą, bet greičiau juos ir praranda.

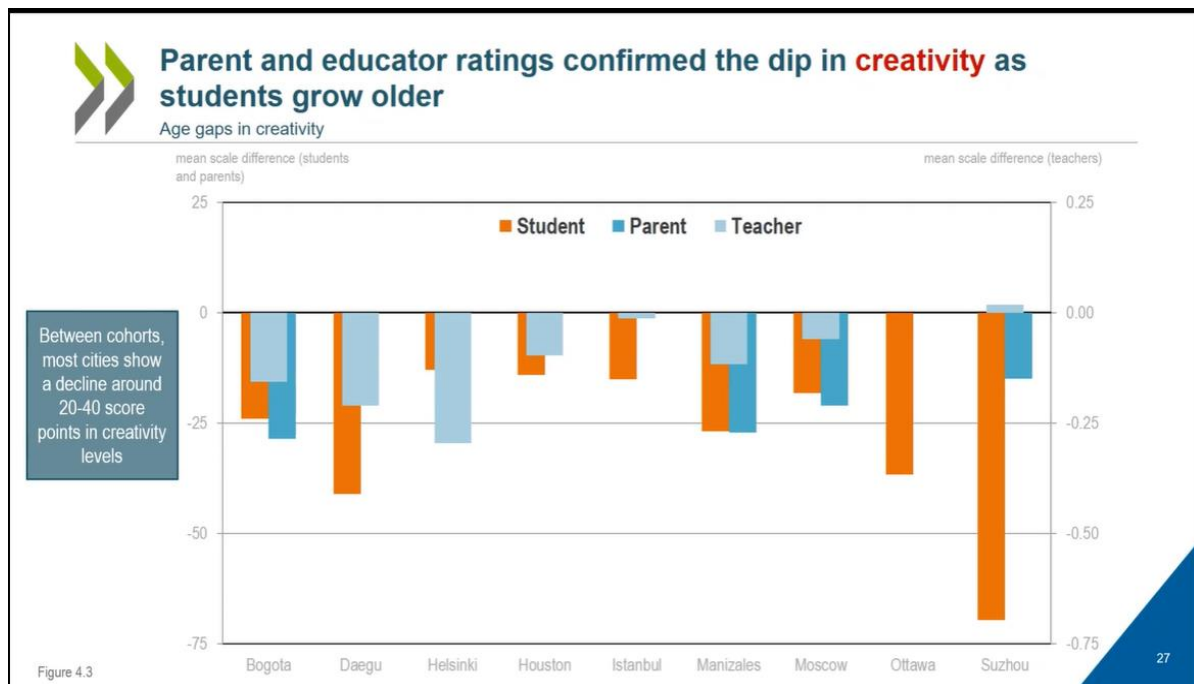
Dabar apie ryšį su matematikos ir skaitymo gebėjimais. Penkiolikmečių, taip pat ir dešimtmečių geri matematikos ir skaitymo pažymiai yra stipriai teigiamai susiję su atkaklumu, pasitikėjimu ir smalsumu. Matematikos geri pažymiai yra stipriai neigiamai susiję su kūrybingumu, socialumu, skaitymo pažymiai neigiamai susiję su atsparumu stresui. Tai rodo, kad nėra apskritai gerų emocinių ir socialinių įgūdžių ir kad juos turime vertinti pagal galimą poveikį mokymosi rezultatams. Penkiolikmečiai, kurie yra labiau tolerantiški, smalsūs ir tvirti,

ne tik gauna geresnius matematikos pažymius, bet ir pasižymi didesniu siekiu baigti aukštąjį mokslą.

Dabar pereinu prie kitų rezultatų, bet, žinoma, dėl laiko stokos paliesiu tik kai kuriuos.

Kūrybingumas ir smalsumas laikomi inovacijų ir pažangos varomąja jėga. Nustatyta, kad penkiolikmečiai, kurie tvirtina esą kūrybingi ir smalsūs, taip pat tvirtina turį stipresnius beveik visus kitus socialinius ir emocinius įgūdžius.

Mokiniam augant, kūrybingumas mažėja

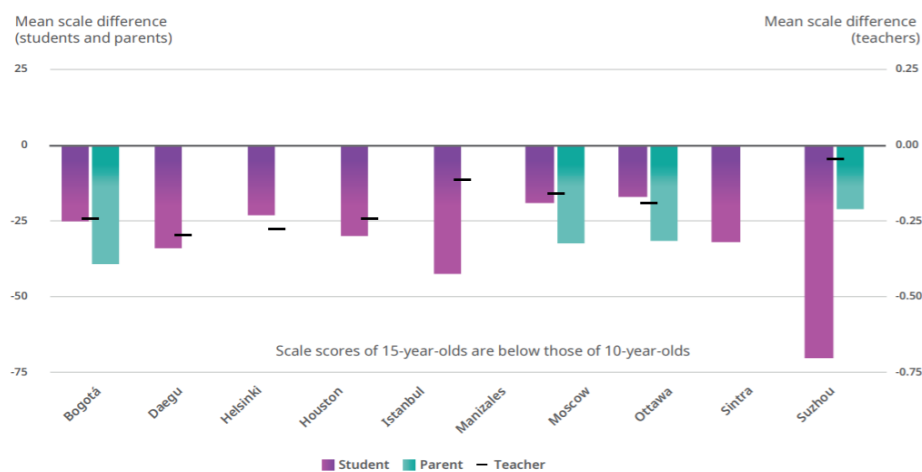

Mokiniam augant kūrybiškumas ir smalsumas mažėja, „traukiasi“. Nustatyta, jog penkiolikmečių kūrybingumas ir smalsumas yra statistiškai reikšmingai žemesni negu dešimtmečių. Skaidrė rodo, kad Stambulo, Hjustono ir Helsinkio miestų mokinių kūrybingumas krenta mažiausiai.

Taip pat mažėja ir smalsumas

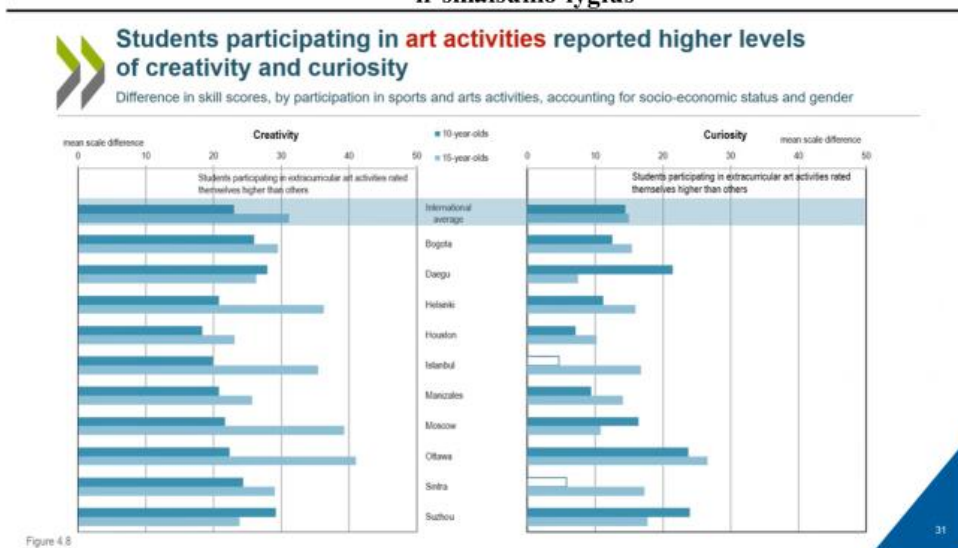
Figure 4.4. Age gaps in curiosity

Based on student self-assessments, parent assessments and teacher assessments

Taip pat mažėja ir smalsumas. Mergaičių savo kūrybiškumo ir smalsumo vertinimas krenta labiau negu berniukų. Andreas Šleicher sako, kad galbūt tai atspindi visą švietimo sistemą – mes daug skundžiamės, reiškiamo nepasitenkinimą, keliamo tiesioginius reikalavimus, ir tai mažina mokinių savojo kūrybingumo vertinimą. Taigi tą, ką turėtume saugoti, gal net to nenorėdami, prislopiname.

Mokiniai, dalyvaujantys meninėse veiklose, teigia turintys aukštesnius kūrybingumo ir smalsumo lygius

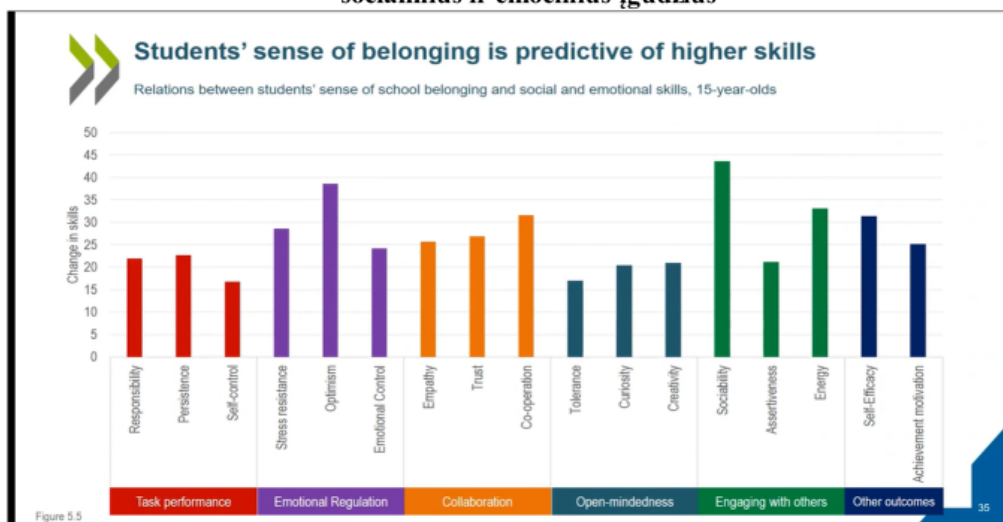

Dabar norėčiau pereiti nuo tokių „liūdnu“ žinių prie to, o kas gi galėtų sušvelninti dėl amžiaus, lyties ir pasiekimų vykstantį kritimą. Penkiolikmečiai meninėse ir sportinėse veiklose už mokyklos ribų dalyvauja mažiau negu dešimtmečiai. Pavyzdžiui, net 80 proc. Helsinkio miesto dešimtmečių dalyvauja sportinėse veiklose. Meninėse veiklose dešimtmečiai dalyvauja šiek tiek mažiau. Tačiau tie, kurie dalyvauja meninėse veiklose, sakosi turį aukštesnius kūrybingumo ir smalsumo gebėjimų lygius. Panašiai teigiamas, nors ir silpnas, ryšys nustatytas su mokinių, dalyvaujančių sportinėse veiklose, požiūriu į savo kūrybingumo ir

smalsumo aukštesnius gebėjimų lygius. Dažnai manoma, jog menai ir sportas yra „nerimtos“ veiklos, jos atitraukia nuo kažko rimto, kaip antai, matematika. Bet iš tiesų šios veiklos įtvirtina svarbius socialinius ir emocinius įgūdžius, kurie netiesiogiai praverčia ir „rimtuose“ dalykuose.

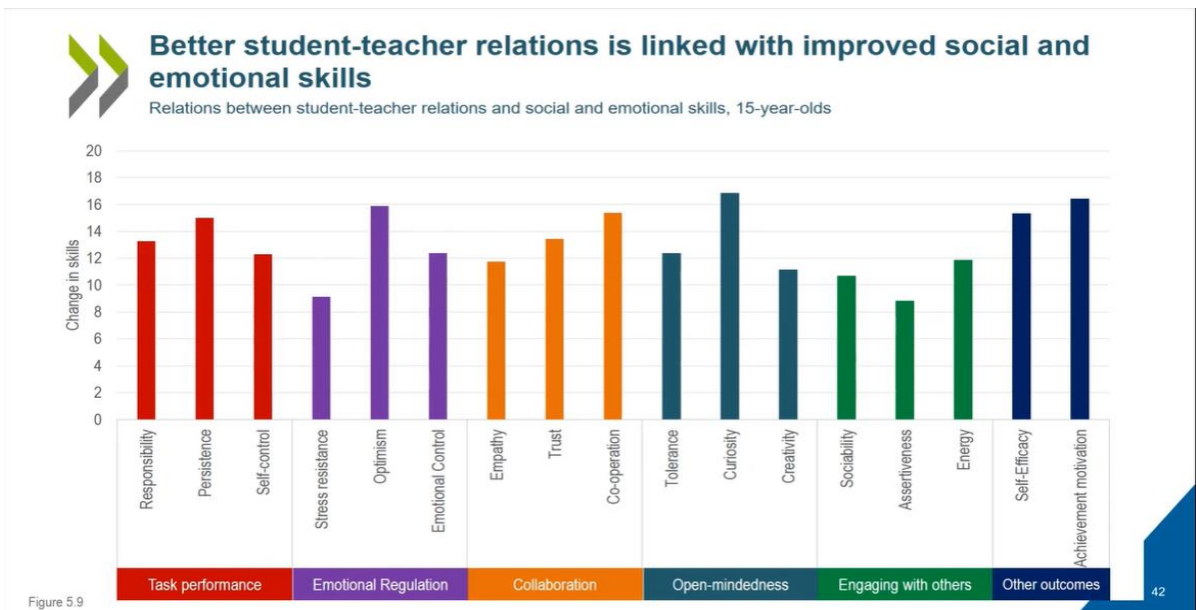
Mokinių priklausymo mokyklai jausmas galimai rodo aukštesnius kai kuriuos socialinius ir emocinius įgūdžius

Svarbus mokinių priklausymo mokyklai jausmas, nes jis padeda geriau sutarti su mokytojais ir bendraklasiais. Dauguma mokinių sakė, kad jaučiasi priklausą mokyklai, bet apie 10–15 proc. mokinių nurodo menką priklausymo mokyklai jausmą. Jie neturi draugų, juos menkai tepastebi mokytojai. Penkiolikmečiai, kurie jaučiasi priklausą mokyklai, galimai rodo aukštesnius tokius socialinius ir emocinius įgūdžius, kaip socialumas, optimizmas, energingumas, saviveiksmingumas, pasiekimų motyvacija.

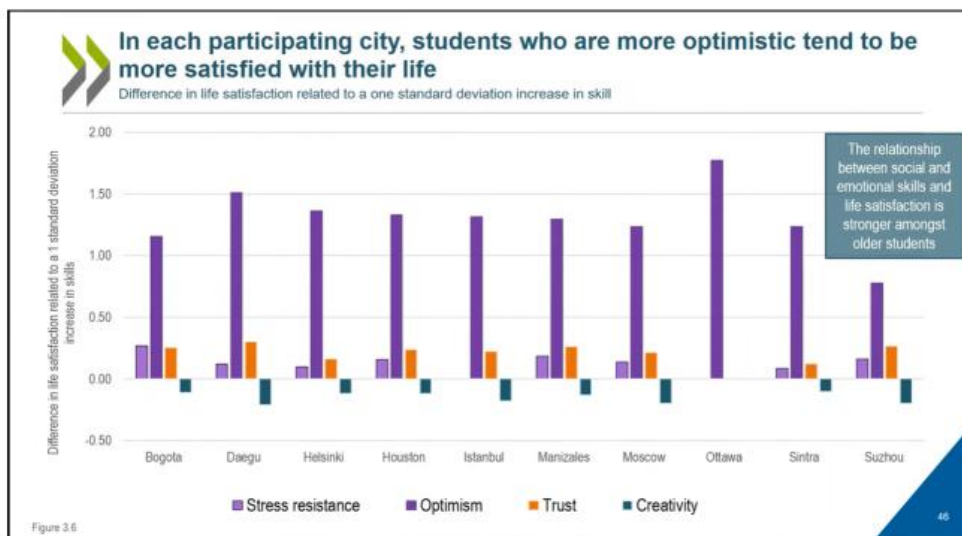
Patyčios galimai turi neigiamą poveikį socialiniams ir emociniams įgūdžiams, ypač emocijų reguliavimo srities įgūdžiams, kitaip sakant, išbalansuoja emocijų valdymo sritį. Yra reikšmingai neigiamas ryšys tarp patyčių ir tokių įgūdžių, kaip optimizmas, atsparumas stresui, emocijų valdymas, pasitikėjimas, savikontrolė, taip pat mokinių akademinį pasiekimų.

Geresni mokytojo ir mokinių santykiai yra teigiamai susiję su geresniais socialiniais ir emociniais įgūdžiais

Teigiami mokytojų ir mokinių santykiai gerina socialinius ir emocinius įgūdžius, ypač smalsumą, optimizmą, saviveiksmingumą, pasiekimų motyvaciją, bendradarbiavimą. Tie mokiniai, kurie gerai sutaria su mokytojais, mėgsta mokytis, jiems ši veikla patinka.

Optimistiškesni mokiniai yra labiau patenkinti gyvenimu

Baigiu tokiu atradimu, jog optimistiškesni mokiniai yra labiau patenkinti gyvenimu. Mokiniai, kurie pasižymi optimizmu, taip pat pasižymi didesniu atsparumu įtampai, pasitikėjimu.

Taigi matome, kad socialiniai ir emociniai įgūdžiai krinta dėl amžiaus raidos, lyties, socialinio ir ekonominio statuso, bet rezultatai rodo ir tai, kas gali sušvelninti, amortizuoti šį kritimą. Taigi priklausymas mokyklai, geri mokytojo ir mokinių santykiai, pasitikėjimas, patyčių nebuvimas, na, ir sportinė bei meninė veikla.

Konferenciją moderavo ir medžiagą parengė Vida Kazragytė, Nacionalinės švietimo agentūros Švietimo pagalbos departamento Mokyklų veiklos plėtros skyriaus metodininkė

